

Сөвединиң болғаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Комсомол тырыдымышкынын бүтү асманарына аман-
үдө партиянын экономикалык политикасынын тузуга айты-
лыгы, динчилер бұдүрүлгөсүн аяккыны бедидер
эртем болгаш техникалык чедикшиинерин негиздери ай-
тырмалыгына база өөрөнни туур. Аныктарына медреселер
сагыла-чурунуг, зарыскалыгы болур чорукка чанчык
туркы, аял-айгыж эвес, төгөткөкти, социалисттик өнү-
көөрөгүн сачмыгдар чорукка эттем чок болурунга каяк-
кыларды комсомол органдарына партияны улуртулга-
дан, оларга боттук дузаны чедиргенден хамаарык.

терин боттарынын телеграммаларында дамыткан, оон кыска сагын салышыкыны — сөз кижилеринин аас-кежиин болгон. Чуртун барынын таланын, Закавказьеде, Украинада, Молдорусияда, Ленинградта, Башкыштан Пролетария республикаларында чуртуп турар чурт таштары-биле калы олар СССРинин XXIV съездинин чуртуп турар келгенин бүтү удустан социалисттик чарыкына чурт чаа чедимшиктер-биле дегээр.

Өвүр районунун белег
конторазы уэтин, сарж
нын дүнтүн, алгы-ке
тин болгаш диниян плав
декабрь 15-те ажыр куусетк
Районунун молхоз, совхоз
рынын аңчылары-биле 6
бурунгаар плавнаттинган
рээ баугаар курунере 5
диня ачун плавны дужаар т

ЭРЗИН. (Телефон-бюро)
Юбилейниڭ чылдың төңүзү-
де—чаа чыл бүдүүзүнде Эри-
де партия райкомунуң болга-
райкутскомунун чаа уш ка-

гап, 800 кылдыр күүсеткен.
Районунң белегилчиллери
Монгуш Анчыма, Ондар Октя
болгаш аске-даа аштер чоң ор
тузунга пропаганда ажылаа
чорудуң, хей удаа үнүшкү
верия кылып, хереглекчиле
ринң чагылгарын кылып тур
гаш, белегек ажилдарына
идеякейлиг кырашкен.

С. УСПУНДАВ.

Зуг-Хем районун «Х
луг хурал» колхозтун анчы-
лары 7 киши өрткөн чылын
нынны сөзгү азымтынары
илек тайгаже азыттанган. Чаа
971 чылым бүдүүүндө олар
50 динни күрүдө склазми-
е кайрген. Динчилер Дагаа
лбанчы, Дагаа Думес, Вик-
тор Биче-оол олар 50—60
елер динни дужаагандар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

ЮЗБИЙ. (Телефон-бизе)
Юзбийнинг чымдиз тегиузуде—чаа тил буудуудуе. Эриде партиа райкомунд болон райкускомунд чаа тил кат бажичи ажыталаа курген.

От дегем кабинеттерде 120 огуутуз хурдалар залды библиотекалык болгон ескиде таарымчалык байдалда тургустунан.

«Тыла келде тудуз» президия тудушуклары, Кемеров боорайныч шеверечилер бажынык шинарык кылды дэти эки ажыталаа.

(Бистин корр.).

Шериг-патриоттук кижизидилге

ШЕРИГГЕ—ТӨЛӨПТИГ САЛГАЛДЫ

Республиканын хоорай, суураарында бо хунерде «Шериге келдиргичин хун» эртин турар. Оон сорулган болза шеригте төлөптүг салгалды белгилегенге улашкан. Ол дээр, хун-бүрүзүчүтүт шериг-патриоттук аялы болур. Каа-Хем районун шериг комиссари И. И. КОМЛЕВЕН бо талазы-биле калдыг аялдарына районду чоруду турарын чугаалап бээрин биштиң корреспондентиве дилээн.

— Партия болган комсомол райкомдарынын, шериг комиссариатынын аялдары чонун шериг-патриоттук кижизидилгенин дугайын тус черин радиоуун дамчыттыр пропагандалап, бо чугула аялче фронтучу чорон килерин, бүдүрдүгүн мураачыларын, революциянын хоочундарын хаара туруп, оларын чугула радио дамчыттыр чугаалады турар аял, а база ол килеи шеригте үдөлгөсүгө, байырлаады хуралдарга, школадары болган аялдарын селгитканын чугаалады, шериг-патриоттук кижизидилгенин аялдарын селгитканын чугаалады. Ол чорук күнүгүн түнүсөдери берип турар. Бо чылын шеригте барган оолдарын 89 хуузу сес клааспан ору билгил, 96 хуузу комсомол кижигүн болган, олар шугуу Төрөн чурт камгалагына белен деп программаны дугаалаган.

Райондун шериг аялына барган оолдар албан хуузаларын чедикчилгенин эртин, хой дайынчылар политик болган дайынчы белеткелдин териниерин болуп турар. 1970 чылдың эгезинде бээр 88 дайынчы эки алабаны дээр кыска хуузалыг

аа, совет улус тилелгени канчап чедип алган, оон аял-аагы, култура тургузушкунуна чедикчилгенин, Төрөн чурт камгалагы аялы үдө канчаар быжыткан турарин селгитканын, планаттарга болдулар-аа тодарайы-биле көргүзүп келген бис.

«В. И. Ленин социалист Ада-чуртту камгалаар дугайында», «СЭКП—Чепсекти Күштерин болган биштиң тилелгелерининг организакчызы», «Импералисттик Японияны тилелгени», «Америк имперализм—улустарын хосталгазын» эң хоралыг дайынчы болган кызыкчызы, В. И. Ленин шериг чыгырларын болган өскө-даа темаларга лекцияларын бо аялга калба-биле аялгап келген бис.

Фронтучулар чорон С. Фомеко, И. Каналаков, И. Шагокин болган өскө-даа шериг-патриоттук аялга идекейлиг кижигин турар. Совет Армиянын териниерин, шолжален келген дайынчылар биле ужуражыкталарын школадарга эрттерин солун, аяктыг аял апарган.

Спорттук кышкы болган чайгы хевирлеринге район спорткисилдеринге шериг назыгы болган шериг назымын чедип оолдарын калба-биле кижигинтерин эки чачыдалар кышкы-даа, чайгы-даа үдөлдө хаактыг, чадап по-хоттарга организакчан, шериг-патриоттук оюнуларын эртин, реер келер үеин аял п-патриоттарын күш-дамыр тала-

Човуң көрбөз чүеви чок, көдүрбөз хонза чок деп чугаалажык кижилерининг бирөөн С. С. Фомекога Каа-Хемге ужурашкан мев. Шериг ала-былдан халашкан майор Степан Степанович Фомеко ам ол районун хамааты камгала штатимын начальнигине аялдап, чурттакчы чон, алагыны аял-оскен ортузунга шериг-патриоттук кижизидилге аялгына идекейлиг кижигин турар.

Оон аялдарына пынал-ла солун. Дайынчы баттайгы хуну—1941 чылдын июль 22-де шериг алабанын ол келдирткен, чадап шериг кезеңге пүлөмөттиг болуп, Калыны, Сонгу-Барын, Брыск фронталарына кадыг-дошкун тулчулукчуларга кырышкан. Оон дугайын дайынчы баттайгы хунеринде түр аткаарлашкынны аяк-тузугун, тилелгенин өөрүшкүнү көрүп, дайынчы мырнай чалбыгына канчалар маадарларын бирөөн деп дидим чугаалап болур.

Степан Степановичтин аялдар кабинетинге чугаалап олурушту, оон хуузалар оорден ленталары, бис-

ФРОНТУЧУГА СӨС

тиң эрес-маадырлыг Чепсекти Күштерининг кезеңде өшпөс аялдар херелдигин турган кышкы, эртеги хунуң чидиг херелдиге кылаңна-жып, хунууэректен турду: үш дайынчы оорден, он үш дайынчы медалдар. Ол ырак чылдарын болушкунуна эртин бодоп, бирде харыг сыв-парже сотта өттүр кайтап, бирде ханада асыллаан хама-тыг камгалап чуратканын көрүп, ол бодомчалыг салтып чугаалап орду.

— 1943 чылдын июльдуң хааында Орёл дээр дыка-ла нязе тулчулукчулар болган чыгыш ийин. Дайынчы калчалар шаап халдап турган, ыччала-даа биштиң шериг кезектеринин дайынчылар оларга удуу кайтамчы эрес-дидим, деминг тулчул, дайынчыны удуулашкынны сый шаап, ону дээрине алабады. Ону сүрүн чоронкы бис—дээр, ол уламчылаа: «Немец эке-лекчилерин Бобруйск-Минск бөлүгелгени чылда шаар дээр тулчулукчулар Беларуссия

ритлерининг составына, а ол боду алдарыг 916 дугаар адыгы полктуң штаб на-чалыгына дуулактанын чор-раан.

— Республиканын хой өрүктүлери «Эльбага ужура-жылга» деп кинону согуурган көргөн. Биштиң фронтунун чамдык шериг кезектеринин дайынчы чорудулаарын ык-да көргүскен чорду—деп, фронтучу чугаалады.

Оон бээр хой чылдар эр-кеп. Иччала-даа човуң маа-дырлыг чоруктарынын дуга-йында сактымыннар сал-галдарын сеткиниге уттуу-дурас, човуң аас-кекени дээр демесчилеринг херэ кезеңде дидиг. Оон дугайын Степан Степанович школа-ларга, шериг аялдарга үдө-лөгөргө ала байырлаадыга тураскааткан хуралдарга чылган чонга согуурган, лыкнаксыгын кылдыр чуга-лап берип турар. Човуң па-триоттук кижизидилгенин оо база чугула аял-дыр.

А. ДАРЖАА.

СЕНЭЭ, АНЫЯК ПАТРИОТ

Келер үеин дайынчымы-нын үеиниң Чаданан-нын №1 ортумак школазын-да аяктык. Устүркү класс-тарын өөреникчилери шериг херон аял тускай про-грамма баураар өөренин тур-дур. «В. И. Ленин социали-стик Ада-чуртту камгалаар-нын дугайында», «Коммуни-сттик партия—совет Чепсекти

Күштерининг удуртукчуу бол-ган организакчызы», «Ада-чурттуң Улут дайынчыны үе-инде совет аялдарын маадырлыг чоруктары деп темаларга болган «Бүтү-ни-ти шериг хуузалыгынын дуга-йында Хойбула» хамаа-рынын лекцияларын оларга номчаан.

Школазын 5-8 класстары-нын өөреникчилери «Аныяк адыгы» деп болган өскө-даа шериг-техниктиг болгумерде өөренип турар. Кичээл эгези-ринин мурнунда «Төрөн чурт кайын эгезиле», «Ке-зектин туту», «Дайынчы да-гырактыг ужуру-дузаны», «Кү-руевин болган шеригтин чал-жыды кымы» деп болган өскө-даа темаларга беседалар-ы ол болгумерини кырыж-

патриоттук темага бижитты-ген өскө-даа чечен чогаал номнарын коллективтин-биле номчуп, номчула конферен-цияларын эрттерип турар бис.

Хой школадар «Красная звезда» солунун, «Старшина, сержант», «Военные авиан», «Советский воин» журналдарын чалгыдып алган оларын шериг-патриоттук билин та-варына дугаа дуулап тур-дур. Биштиң школадын өөр-еникчилери Совет Чепсекти Күштеринин 53 чыл болур оюу таарыштыр эрттерер дээр «Адаларын оруктары—оол-дарын оруу» деп тематик-тиг кезеңи адыкташтан бел-леткен эгелзэн.

Х. ДОСТАП-ООЛ, школада шериг белетке-лин башкысы.

Баштайгы базым

СЭКП Бай-Тайга рай-комунун, райтүскөм-нун дилээ-биле эркен чылдын сентябрыда ДОСААФ комитетин ра-йонда тургузган. Оон тургустууганы аялдар ортузунга шериг-патриоттук кижизидил-гени күштөдиринге, шериг-патриоттук спорттук оюнуна чорудурыга болган өөреникчилер ор-ганизаатарына аякты-гыг болган.

Эркен аялдарын дургузуда ДОСААФ-тын шугуу-биле чам-дык аялдар кылдыл-ган. Районунг Култу-ру бажынына шериг назымдарын кезең-эе солун болган. Ону шеригте үдөлгөсүгө тураскааткан. Култура бажынынын аялдар чылдары кезеңин кы-жыкчыларын тускай спениарн баураар белет-келерин көргүскөн. Районун шериг комиссари майор Ива-

ненко, Маадыр-ле Се-дин Оңай-оол, комсо-мол райкомунун секре-тар Хертек Сайдаккан болган өскө-даа шериг чорур оолдары чы-гыг сөстүг чатын бер-ген.

Эркен чылдын ок-тябрь 17-18 хуне-ринде районунг шериг назымдарын кышкы спартакиадазын эртин-ген. Совет Армиянын хуузалыгына аялдар деп турган бекен аял-оолдар боодаларга, ча-дап чарышка, граната туттарына маргыл-кан. Бай-Тал көдө-Сө-вединде келген шериг назымдарын коман-дазы бирги черин аял эгелзэн. Спартакиадазын кырыжкисилеринг ба-рык шугузуу «Төрөн

чуртту камгалаарыга бе-зен бол» деп спорт комплекзин дугаалаган. Ноябрь айың 7-8 хун-неринде Төлөгте масса-лыг боодалга маргыл-даадын организакчан. Аял 83 эр, херэжөн кырыжкисилерин. Рай-күсүккун аялдары В. Давдар, С. Сат, район амилгенин сестразы В. Самдын, рай-онунг улус судунуң секретари М. Белекмаа таспас адыжкылар бо-луп шыгарыган.

Чер-черде тургусту-ган ДОСААФ-тын эге организакчылары то-нуң хостут шапканын чон аялдарын ула-ланга массалыг хем-чеглерин ап эгелзэн. Тээли ортумак шко-лазында эге организак-чы 8-10 классын өөрени-

биле хандырып, дуа-лаарын алаан. Чоокку үеде чолаларын куру-зун аялдар, ол чорук районунг аял-аагыла-рына аяктыгы болур ужурут.

СССР-инг Кызыл Тук орденин ДОСААФ ор-ганизаациям туртун камгалап күжүг бажы-лаарына эң идекей-лиг, хой миллион кек-жигунеринг эки тураты организакчы болтай. Ычанганш рай онунг ДОСААФ комитетин оон адым сыйлай, партия, совет органдарын удур-тулаа-биле чон орту-зунга шериг-патриоттук кижизидилгени күштө-дирип, дыштар хун-мерде массалыг шериг-жыткен спорттук ою-наларын, маргылдаарын эрттерер согууламы са-лып турар.

М. КЫРЛЫГ-КАРА, районда ДОСААФ ком-итетинин даргазы.

Кижизидилге болур Сүмө херек

Кызылдын башкы институ-дунда башкы Т. В. Бажукина «Бодуну билер сен бе?» деп материал «Шыңга» эр-кен чылдын декабрыда пар-лаатынган. Аял-чан, мезу-штыр, бот-кижизидилге дуга-йында көчүгү эки материал болду. Ону номчаан кышкы бо-ду шугуздун, бодунар.

Оон-биле черелетип ону номчаан кижинин бодуна хой-ле айтыртыр кирип, ону канчаар шунтирлерин кышкы бодоп келер. Ук материалга хамаарыштыр бодунуң бо-даларынын илеретип, саяал кырып бодалым. Аял-аагы айтыртылган хамаарышкан чамдык чикеткери кирип көрөй.

Ийн өөреникчи дидик. Олар «Төрөн чери—төрөн деп чогалады бижээ. Оларын мурнуна чалгыс согула сал-галыга—чогаладын шың, чал-гыс чок. Уран чараш кылдыр бижирин. Бо ийн өөреникчи-же хамгызылган көр болза, оларын аял чегинде болуп организакчан турары, корум-чуртуну бер аялы. Оларын бирөөн кылган аялдын баш-тайгы демелгилерин киче-зегейл дугурун бижээ, аял күчөткөнгө-даа бол, дугаарыне далаштып, кат-тап-катап ханал олура. Кы-ээл тараарын мезеңи бол-ган соода, кыдыраакын ду-жааган, клааспан унуп чоруп-кан.

Оскө өөреникчи чогалады бижээш, аял көдүрөп, хол-ээш олураарын кижиз дораан-на эскерип каар. Ол аял-ды бижээш, мезеңи ам-даа эг-пөлдө-ле кыдыраакын ду-жааган. Ол өөреникчи чогала-дыг дугурун-ле хымаар бол-за деп, сарымы аарып, түшө-лөп билер алыскаат, четтик-пей турар.

Өөреникчи каймаа-даа чогаладын эки бижээ бол-тур. Иччаага бо ийин бот-тарын организакчанарында ыгыл чүдө? Мында кол-ла чүе оларын тус-туса онза-гай мезу-штырлыгында. Бодун, бодунуң үлгөлдиге

ӨСПЕС ЭВЕС РАССКАЗ

Чайгы эртен аялжак таптыг удул чылдырында, алам мени оттура берди:

— Отлум, Сылдыс, тура халы! Кырган-аваңга шай сүт-теп бээр, магазында кыткан салдып эгелз.

Кызыл-даван маңлап кыткан боор деп турмузда:

— Чаа ботинка келди аа, отлум. Кызыл-даван шил-шал башытар сен—деп, алам кылдым.

— Чок, көтөс мев, кызыл-даван чорурумга эки-дир.

— Шынал-ла, бодун өйүп каашкан чорду, уругта бичия идик салдып бээрлер—деп, кырган-авам бодуң үндү.

Дугу отлуму көрүмү, мыр-баалап-ла чорур. Идик уш-тунтарга, салаалары, эже-ктери хаваргыдай бергилзэн чорду.

— Отлумга таарыш идик салды берей адыр—деп, са-дыган ап чедеримге, алам чугалай-дыр.

— Ычнал—деп, кырган-авам дедиким.

Магазын үжөөлзэн бааып-тымыс. Идиктерин хемчөөп көрүмү, кызыл ботинка мев-нэ терини эки боду: ай, арта чик, энтиг-даа ышкан.

Идикти канчаар чүдө, өспөс эвес! Бо, шала улуг ботинканы ап бер.

Кырган-авамын-биле болган. Хос идикти согуру кы-лаштарга эки боду, а бутту көдүрүп кылаштарга—хо-залашар.

— Чон көчүгү идик сөөр-түр сен, отлум. Кижешинг аял-ла...

— Хосу эки. Союдак-са-йыдагырап оран ал.

Алам ону дылап, мыры-най шугуздап үндү.

— Бирде кыаар-дыр, бирде хос-тур дээр, мырнай аял-биким тыгылбас, калдыг ай кижил!

Чалаа бооп, кырган-авамы алдыр дээр бисте чедип кел-ген дайым мезеңи боту бер-ди:

— Таарышпас идик салды берип тур силер мыйнаа! Чү-е өйү билбес улус силер бе? Алам ыдыг кижиз болтай.

Мен бичин шамда, тон даар-бир бээрде биз ыдыг ыш-канжы кай, авай. «Өспөс эвес» дээр, чечин уауң, эрзэ черте сөөртүчү чорур нетей тон дааран бээр. А ол тон өйлөп-киже кижиз өзүп кээрге, оон

эленчип чедип келген болур. Хос идик база ыдыг: бут улаптып көргө, идик тургуз калган боор.

Авам чүдү-даа мыттавадым, а кырган-авам аялмын-даа аялжак:

— Өзүң-чө келсе, калды-зы-даа хамаан чүе бе!

— Хорю-оң!—деп, даа-йым үе келди.—Биштиң ол үе-биле бо үеи дечин бол-бас, алай! Революциян мурду-да чүеи элестик аркаа-биле өс эдип чоран улус «өзү-лө келсе, хамаан бе» дийип канчаар. А бо үеде бүгү-ле чүеи бисте четир. Уруг-дарымыз бүгү тала-биле он-загай, чараш кылдыр өстүрер бис: эртеми-даа улуг, аякы-чакы-даа чараш, идик-хем-пеле аялгы кылдыр. Уруг-ларга таарышпас хемчөөлдүг хеп көдирин өстүрерге, уруг-тун дут-сылгыч, баам кыламын шың өзүлдөнгө батан болур, шилчээлти-най чараш аны урелип хар.

Дайым аял-аагы чалып чоруй барганда, алам мени кылдыра берди:

— Че, Сылдыс-оң! Мага-зынче бааралы, отлум.

М. ЭРГЕП.

«Тайга ээси» деп фильмин уланчымы «Истикти чикте-леп кино-фильмин «Мос-фильм» киностудиямы тыр-тыр чоруп турар дээрин «Шыңга» номчулуктары би-лар. Ол фильмин тырттыр-арыктыг бирги үеи Бурятияга, Саянның чон тайгаларына эр-тектен. А ийинг уезин Гру-зияга тырттырган.

Фильмде аял-меч төтөгө-кышкы сүрүн чоруп турган уезин бо чуртукта көргүскөн. Анчы Тэхэ-Доржу (ролонда РСФСР-инг алдарлыг, Тыва

АССР-инг уулустан артин М. Музукун) бодуң чоруп тур-ган, хал баарына олураа, пар чедип келген, ала ха-лып чоруй баар. Оон соода аял хал коруп келген:

— Чору харин. Сенэа дег-бес мев, мезеңи база дег-бес. Чору-чору—деп чыдып каар. Алам чоран парын боодан чор бээр, харын-даа батпай мезеңи кижиз андан дора болур деп, өөрүнге ачыч ту-галлап турар.

Ужур чүд дээрге, өөрдия каан пар-биле аялдан тур-ган чүе-дир. М. Музукун Тэхэ-Доржу аялмын хемчөп келген, чедерге уези-ле парын дечип калжыкты-ону кирип, чалкыктыр турган. Ычанганш пар аял-ча өөренип калган, оон соода фильмин тырттырып кырген.

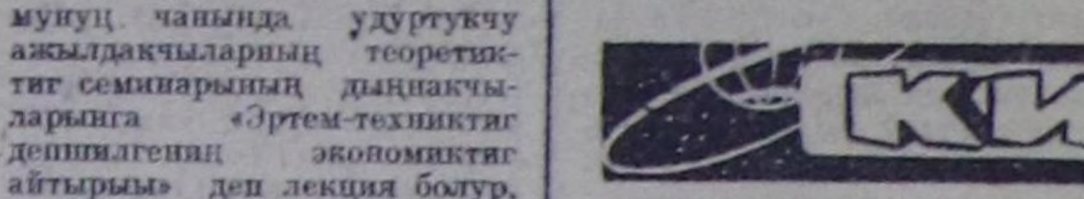
Фильминг үшкү уезин Мос-кыла, кино-чурук тырттыр-арыктыг тускай паннонуна тырттырып эгелзэр. Бо чу-рукта—аялчынын роолонда М. Музук болган «Тайфу» деп моалыг пар.

Фото А. ГРИШИННИН.

ЯНВАРЬ 5-ТЕ
НЫЗЫЛДАН
19.00—Дамчылы алга аар программалар. 19.03—«Кижизидилге»

ДЫЦНАДЫГ
Бөгүн 18 шакта Политчи-рыдышкын бажынынын биче аалыга СЭКП Тыва об-комунуң чамында удурутку аялдарчыларынг ортуктиг семинарын аялдарчы-ларына «Эртем-техниктиг депмилегенин экономикай аялдарчы» деп лекция болур. Лектор экономиктиг эртем-перинг доктору, профессор Олхад П. Г. (Новосибирск).

ЯНВАРЬ 5-ТЕ
«НАИЫРАЛ»: «Ак флюгер» 10.15, 12, «Итальянцы Америка-да» 13.45, 15.40, 17.35, 19.30, 21.25 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Барбантисттик саям-чолу» 11.30, «Айылдык көргүзүлгөсү» 15, 16.40, 18.30, 20.15 шактарда.

«ВОСТОК»: Киночында 11.30, «Шолон торуттунг» 13.15, 15, 17.40, 20 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: Уруглар кино-чуруктар 9.20, 12.25, «Киче-пичер, азым мезегей» 10.40, 13.45, «Ол чаккан аял эес чо-роан» 15.45, 17.35, 19.25, 21.15 шактарда.

КОМПЛЕКТИК ЭКСПЕДИЦИЯНЫН КУЛЬТУРА БА-ЖЫНЫ: «Трасоуакчилеринг шеригери база натап тул-чуушкунда» 14, «Довураактыг аптега» 18, 20 шактарда.

«СОВЕТ ТЫВАНЫН 10 ЧЫЛЫ» КУЛЬТУРА БА-ЖЫНЫ: «Калытан Эпиктиг палы» 14, «Кыстарын бис-рөөн» 18, 20, 22 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫН АДРЕЗИ

Бизил Шетинкин-Кравченко студия, бажин №3. ТЕЛЕФОННАР: кылдынын 35-24, харысалгалыг секретарынын 23-35, партияж аял кылдынын 21-47, улетур кылдынын 22-64, чагаа база совет риянын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбиз барганда 32-75

Редаторун 24-63, редаторун оралакчыларын болган пропаганда амдылар кылдынын 37-13, култура кылдынын 23-54, көдө аял-тургуз кылдынын 41-27, информация кылдынын 20-60, бугалте-челериче чалар.

Редатор республика типографиясы (Кызыл, Шетинкин-Кравченко студия, 1.). ТЭ—22002.

Солун неделяда 6 катап үнер